

Bredband i Nacka kommun

- en kartläggning på uppdrag av Telenor

November 2009

A-focus, etablerat 2000, är ett svenskt konsult- och researchföretag med inriktning på telekom, Internet och media. A-focus erbjuder tjänster inom utredningar, marknadsundersökningar, analys och rådgivning till TV- och teleoperatörer, tillverkare och myndigheter. Den kompetens som är utmärkande för A-focus är framförallt kombinationen av:

Marknadskunskap: Expertkunskap och insikt om marknaden för elektronisk kommunikation, television och Internet, dess marknadskrafter och förutsättningar.

Metodik: Stor kunskap om praktiska angreppssätt, verktyg och modeller samt resultatinriktad arbetsmetodik. I detta inkluderas även kunskap och erfarenhet av utrednings- och undersökningsmetodik samt rådgivning.

Regulatorisk kunskap: Kunskap och erfarenhet om TV- och telekommarknadens regulatoriska omvärld, regelverkens tillämpning och dess inverkan på marknaden.

A-focus AB, +46 (0)8 679 9900, office@a-focus.se, www.a-focus.se

Innehållsförteckning

1. BAKGRUND	4
2. INLEDNING.....	5
3. BEHOV AV SAMLADE INVESTERINGAR	7
4. GÄLLANDE MARKNADSREGLERING	9
5. FÖRESLAGEN AVSIKTSFÖRKLARING	13
6. PROBLEMMOMRÅDEN.....	15
6.1. AVSAKNAD AV MARKAVTAL	16
6.2. KOMMUNEN SKA INTE ETABLERA PARALLELL INFRASTRUKTUR.....	17
6.3. TELIASONERA KAN SAMFÖRLÄGGA UTAN EXTRA KOSTNAD	20
6.4. NACKA KOMMUN STÖTTAR TELIASONERAS MARKNADSFÖRING	23
6.5. VAD HÄNDER EFTER BINDNINGSTIDENS SLUT.....	25
7. SLUTSATSER.....	27

1. Bakgrund

A-focus har fått i uppdrag av Telenor att analysera och beskriva möjligheterna för utmanande operatörer att i Nacka kommun kunna etablera fast eller mobilt bredband till hushåll och företag - på likvärdiga villkor som TeliaSonera.

Med anledning av förslag till avsiktsförklaring avseende utbyggnad av bredbandsnät mellan TeliaSonera och Nacka kommun har frågan om anläggning av fiber på likvärdiga villkor aktualiserats. Det är positivt att Nacka kommun aktivt engagerar sig i att fiber byggs ut i kommunen, men Telenor ser att den överenskommelse som föreslås av TeliaSonera riskerar att återmonopolisera marknaden och hämma andra operatörers investeringsvilja och möjligheter. Genom uppdraget vill Telenor konkret visa situationen ur olika perspektiv och hur avsiktsförklaringen kan påverka marknadsutvecklingen.

A-focus har betydande erfarenhet inom området, och har bland annat genomfört en studie på uppdrag av Konkurrensverket avseende "Hur kommuners ageranden påverkar förutsättningarna för infrastrukturkonkurrens inom området elektronisk kommunikation" (2008). A-focus har även arbetat med relaterade frågor i andra sammanhang, bland annat bidragit i PTS i arbete med svart-fiber rapporterna "Svart fiber - marknad och konkurrenssituation" (2008) och "Svart fiber - ett år senare" (2009), samt "Utvärdering av förutsättningar för tillträde till TeliaSonerars tillgångar av kanalisation" (2009). A-focus har tidigare även arbetat med Bredbandsutredningen för Regeringen.

Informationsinsamlingen i denna studie har genomförts dels med sekundärdata-efterforskningar, dels med insamling av primärdata genom telefonintervjuer och personliga intervjuer med ett urval av operatörer, kommunen samt andra relevanta parter (se bilaga 1).

2. Inledning

Utvecklingen inom området elektronisk kommunikation har under de senaste åren gått mot krav på allt högre hastigheter och kapacitet (bandbredd). Allt talar för att denna utveckling kommer att fortsätta under överskådlig tid, vilket ställer allt högre prestanda-krav på näten och därmed behov av överföringsmedia som kan klara av mycket höga hastigheter. I dagsläget är detta synonymt med fiber, åtminstone på avstånd över cirka hundra meter.

Olika aktörers behov av fiberinfrastruktur

Fiberbaserad infrastruktur har betydelse för flera olika slutkundsmarknader och de aktörer som har behov av fiber är framför allt:

- *Operatörer av fast telefoni och Internettjänster:* Deras kapacitetsbehov drivs främst av slutkundernas ökade krav på högre datakommunikationshastigheter, dvs fast bredband. Hastighetsbehoven överstiger allt oftare vad som normalt sett kan hanteras med kopparkabel och därför behövs fiber.
- *Operatörer av kabel-tv och LAN-nät:* Dessa aktörer erbjuder allt oftare s k triple play, dvs TV, internetaccess och fast telefoni, till boende i en flerfamiljsfastighet, vilket kräver förbindelser med mycket höga hastigheter till fastigheten.
- *Operatörer av trådlösa nät:* Även för dessa aktörer ställs det allt högre krav hastigheter i kombination med en total ökad mängd trafik. Det innebär dels att allt fler av operatörernas befintliga basstationer i tätorter kommer att behöva anslutas med fiber, men även att operatörerna gradvis kommer att behöva förtäta sina nät i tätorter, vilket innebär fler basstationer med behov av fiberanslutning.

Marknadens förädlingsnivåer

Marknaden för elektronisk kommunikation beskrivs vanligtvis utifrån olika förädlingsnivåer. Efterfrågan på dessa tjänster kommer från olika aktörer verksamma på marknaden, men i slutändan är det alltid slutkundernas behov som driver utvecklingen.

- *Slutkundstjänster:* På den högst förädlade nivån finns de slutkundstjänster som erbjuds av operatörer till företag och hushåll, t ex telefoni och bredband. Dessa tjänster kan delas upp i tre grundläggande komponenter; anslutning till nätet, trafik och tilläggstjänster.
- *Kapacitetstjänster:* På nivån under slutkundstjänsterna finns transmissionskapacitet. Ibland säljs den som grossisttjänst till olika operatörer som i sin tur förädlar den till slutkundstjänster. Den kan också användas för eget bruk i syfte att producera slutkundstjänster (vertikal integration).
- *Svart fiber:* Benämningen svart fiber avser en tjänst och syftar på fibern i sin oförädlade form, dvs utan de tillhörande aktiva elektroniska komponenterna som används för att "lysa upp" fibern. Alternativ till svart fiber kan vara koppelkabel eller radiokommunikation (om kapacitetskraven inte är lika höga).
- *Kanalisation:* Kanalisation för fiber avser de rör i marken som fibern kan ligga i utan att skadas. Om fibern inte anläggs vid samma tidpunkt som rören kan de blåsas in i tomrören, upp till ca två kilometer innan ny anslutningspunkt behövs. Rör finns i många olika storlekar och utförande för olika ändamål, miljöer, kvalitet och storlekar.

Det är vanligt med vertikal integration mellan flera av förädlingsnivåerna, men det förekommer också att en förädlingsnivå delas upp mellan flera olika typer av aktörer. Vad gäller kanalisation, är de som förfogar över kanalisation, t ex kommuner, kommunala stadsnät och TeliaSonera, ofta vertikalt integrerade med en eller flera nivåer upp i värdekedjan.

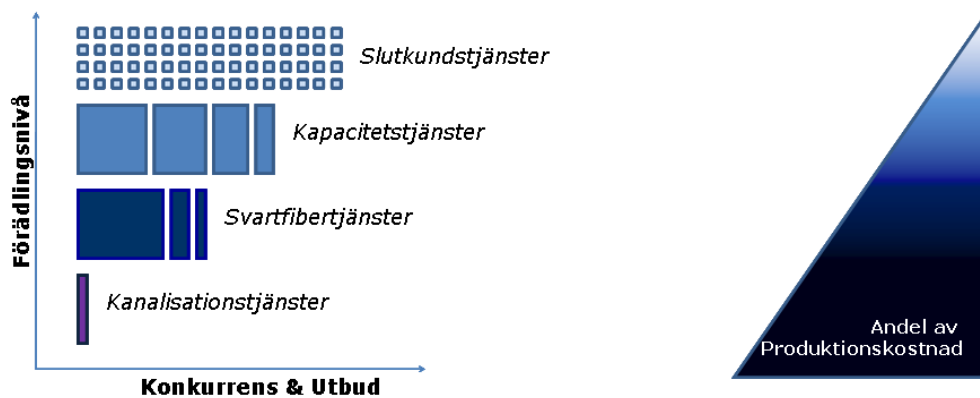
3. Behov av samlade investeringar

Att anlägga fiber till samtliga hushåll och arbetsställen i Nacka kommun skulle uppskattningsvis kosta mellan 500 till 700 miljoner kronor.

Det är varken rimligt eller eftersträvansvärt att ett eller ett fåtal företag eller organisationer ska stå för hela investeringen.

Det är inte heller att förvänta sig att Nacka kommun kommer att kunna anlägga och tillhandahålla svart fiber i den utsträckning som marknaden efterfrågar. Det är också tydligt från liknande satsningar i andra kommuner, t ex i Örebro Län, att TeliaSonera inte gör några bindande utfästelser avseende fiberutbyggnad. Det har också visat sig att när TeliaSonera befarar reglering från PTS, eller när de byter företagsledning eller VD, kan planerna snabbt ändras och avsedda investeringar utebli eller senareläggas. Investeringar i fiber från TeliaSonera bör naturligtvis stimuleras och inte på något sätt motarbetas, men att enbart förlita sig på investeringar från en teleoperatör är oklokt.

Det eftersträvansvärda, från såväl investeringssynpunkt som konkurrenssynpunkt, är att flertalet företag och organisationer bidrar med investeringarna och att bestående konkurrens kan etableras inte bara på tjänstenivå utan också längre ned i värdekedjan. Marknaden för elektroniska kommunikationstjänster karaktäriseras i dagsläget av mer intensiv konkurrens högre upp i värdekedjan och mindre konkurrens längre ned i värdekedjan, dvs på svart fiber och kanalisation (se figur 1).

Figur 1: Ju högre förädlingsnivå, desto större grad av konkurrens

Figur 2: Andel av produktionskostnaden som kan hänföras till de olika förädlingsnivåerna

Priserna på svart fiber utgör en stor andel av den totala kostnaden för att producera en elektronisk kommunikationstjänst och har därmed en påtaglig effekt på slutkundspriserna (se figur 2). Det är gräv- och återställningskostnaderna som är dyra, själva fibern utgör i sig en mycket ringa kostnad. Att anlägga fiber i tätort kostar ca 1000 kronor per meter, inklusive grävkostnad och asfaltering. I de fall samförläggning är möjlig blir kostnaden lägre. Själva fiberkabeln och kanalisationen kostar inte mer än ca 100 kronor per meter. Av denna anledning är det av mycket stor betydelse att fibern anläggs på ett kostnadseffektivt sätt och att marknaden är konkurrensutsatt. Ju längre ned i värdekedjan som konkurrensen är tillfredsställande desto större effekt kan den ha på slutkundspriserna.

Enligt PTS uppskattning så kommer fiberbaserade accesser inom några år att utgöra 30-40 procent av antalet accesser till företagskunder, vilket ger en indikation på omfattningen och marknadsinverkan.

4. Gällande marknadsreglering

Marknaden för infrastruktur för elektronisk kommunikation är delvis reglerad, delvis oreglerad.

TeliaSoneras kopparnät

TeliaSoneras kopparnät är delvis reglerat. TeliaSoneras har skyldighet att låta andra operatörer hyra oförädlad nätkapacitet i kopparnätet i syfte att tillhandahålla egna tjänster till slutkunderna; hushåll eller företag. Genom denna reglering kan företag som Tele2, Telenor och TDC m.fl. erbjuda marknaden ADSL-baserade bredbandstjänster i de hastigheter som är möjliga på kopparkabel, dvs ungefär upp till 10 Mbit/s. Att nå hit med regleringen har varit en långsam och komplicerad process. TeliaSonera har dock ingen skyldighet att ansluta slutkunderna med kopparkabel utan när de drar fram fiber kan de också ta bort kopparkabeln om de så väljer. Där så sker kan inte TeliaSoneras konkurrenter leverera DSL-baserade telefoni och bredbandstjänster till konsumenterna. I vilken utsträckning som TeliaSonera kommer att ta bort kopparkablarna i Nacka kommun är inte känt. Nacka kommun har inte ställt några krav på att kopparkabeln skall vara kvar och kunna nyttjas av andra operatörer.

Kanalisation

TeliaSonera innehar stora mängder kanalisation i vilka koppar- eller fiberkabel kan anläggas. Detta innebär att TeliaSonerans kostnad för att nyanlägga fiberkabel i genomsnitt är ca en tiondel av vad kostnaden är för de operatörer som inte har kanalisation utan måste anlägga sådan för att dra fiberkabel i. PTS har uppmärksammat att kanalisation utgör en mycket stor fördel för TeliaSonera jämfört med deras konkurrenter men har ändå efter olika överväganden kommit till slutsatsen att TeliaSonerans kanalisation tills vidare inte skall regleras. Konsekvensen av detta är att inga andra har tillträde till den kanalisation som ägs av TeliaSonera.

Sedan år 2008 finns stöd till projekt för anläggning av kanalisation för IT-infrastruktur. För att få stöd krävs att kanalisationen läggs ner i samband med utbyggnad eller ombyggnad av annan infrastruktur. Det genomsnittliga statliga stödet är 22 kronor per

meter kanalisation vilket är lite jämfört med att gräv- och anläggningskostnaden för nyanläggning av kanalisation för fiberkabel. Inte desto mindre skulle detta statliga stöd kunna nyttjas i Nacka.

Vidare har vare sig kommunen, energibolagen eller andra som har kanalisation som skulle kunna användas, någon skyldighet att upplåta kanalisation till operatörerna.

TeliaSoneras fibernät

PTS har beslutat att inte ha någon särskild separat marknadsreglering för fiber. Däremot kan den reglering som finns för kopparnätet eventuellt komma att inkludera även fiber,^(NIT¹), det gör den dock inte idag.

För närvarande är inte TeliaSoneras fibernät reglerat och de fiberkablar som TeliaSonera anlägger har de således (ännu) inte någon skyldighet att upplåta till andra operatörer. Av och till hyr TeliaSonera ut svart fiber till andra operatörer. År 2006/2007 upphörde TeliaSonera i praktiken med att hyra ut svart fiber till andra operatörer. Våren 2009 kom de med ett nytt erbjudande för hyra av svart fiber, men detta var på många sätt betydligt sämre än det som funnits tidigare och har bland annat ofta inneburit 50 till 100 procent högre priser. Det nya erbjudandet anses av operatörerna vara så ofördelaktigt att det inte utgör ett reellt alternativ mer än undantagsvis på enstaka sträckor och för att ansluta företagskunder med. Den allmänna uppfattningen är att erbjudandet enbart finns i syfte att hindra tillkomsten av en reglering, inte att det i praktiken ska generera några affärer.

TeliaSonera kan komma att bli reglerade av PTS att tillhandahålla svart fiber till andra operatörer på kostnadsbaserade villkor. PTS har för närvarande ett sådant regleringsförslag ute på samråd. TeliaSonera har varit tydliga med att de motsätter sig sådan reglering och att om en sådan reglering skulle bli verklighet kommer de minska sina investeringar i fibernät i Sverige. Om förslaget vinner laga kraft under år 2010 kan det således innebära att TeliaSonera anlägger fiber i mindre utsträckning. Det innebär rimligtvis att behovet av att även andra operatörer anlägger fiber ökar i Nacka.

Den fiber som TeliaSonera nu anlägger, eller planerar att anlägga, i Nacka har de således ingen skyldighet att upplåta till andra operatörer. Det finns heller inte någon reglering som hindrar TeliaSonera att teckna långa eller mycket långa exklusiva avtal med slutkunder eller fastighetsägare.

Det betyder att om TeliaSonera ges fördelar som andra operatörer inte får så kan det leda till att TeliaSonera i praktiken successivt får monopol likt den de hade på kopparnätet

¹ Tillträde (fysiskt) till nätinfrastuktur i grossistledet

före PTS reglering, dvs i början av 90-talet. A-focus kan inte se att det på något sätt är önskvärt att återgå till den situationen.

Tillträde till mark och fastigheter

Tillträde för operatörer till mark och fastigheter där de kan anlägga kablar för telekomändamål är inte reglerad. I de fall som en fastighetsägare eller kommun vägrar en operatör tillträde för att anlägga kablar är det i praktiken inget operatören kan göra åt saken. I teorin kan operatören söka ledningsrätt men i de fall motparten motsätter sig det, vilket de som regel gör, kan processen ta flera år och bli mycket kostsam. Ledningsrätt gäller dessutom bara för enskilda ledningar och kan ej sökas för en hel stad.

Att operatörerna erhåller skäligen och icke-diskriminerande markavtal med kommunen är således grundläggande för att telekommarknaden skall fungera. Att de skall vara icke-diskriminerande betyder inte att alla operatörer skall betala samma belopp per meter utan det kan finnas utrymme för mängdrabatter. Att en operatör inte betalar något alls och alla andra betalar ca 1,50 kronor per meter och år kan dock inte vara skäligt. En kommun som vill stimulera fiberutbyggnaden bör vidare lägga sig på ett pris närmare 1 kronor per meter och år och inte heller ta ut en högre avgift för det första året. Enligt A-focus uppfattning bör skillnaden vad TeliaSonera och andra operatörer betalar inte vara mer än ca 20-40 procent, och för att stimulera investeringar bör kommunen eftersträva att hålla avgiften så låg som möjligt.

5. Föreslagen avsiktsförklaring

Den 30 november 2009 avser Nacka kommun fatta beslut om kommunen skall teckna den avsiktsförklaring med TeliaSonera som finns föreslagen och som avser utbyggnad av bredbandsnät i kommunen. Avsiktsförklaringen omfattar i korthet följande:

TeliaSonera

- TeliaSonera avser att etablera ett fibernät för bredbandstjänster i Nacka kommun. En förutsättning är 20 procents penetration inom respektive tätort. Satsningen beräknas pågå under 3 år.
- Avtal med flerfamiljsfastigheter tecknas mellan TeliaSonera och respektive fastighetsägare till då gällande pris och villkor.
- Avtal med enfamiljsfastigheter tecknas mellan TeliaSonera och respektive fastighetsägare. Indikativt gäller en anslutningsavgift om 7000-9000 kr under förutsättning att respektive fastighetsägare förbinder sig för en triple play lösning under 3 år. Inget pris på triple play tjänst finns angivet.
- Det står Skanova (TeliaSonera) fritt att hyra ut fibern till vem som helst efter denna tid (3 år).

Nacka kommun

- Nacka kommun kommer inte lägga annan parallell infrastruktur för bredbandstjänster på avtalade områden, än sådant som avser kommunens förvaltningsnät.
- I de fall kommunen avser att utföra egen grävning eller asfaltering inom de utpekade satsningsområdena skall TeliaSonera erbjudas att etablera en fiberinfrastruktur utan extra kostnad för samförläggning.
- Kommunens roll är att samordna insatser som kommer att göras av kommunen och lokala aktörer. Bland annat exemplifieras medverkan vid planering av utbyggnad av bredbandsnät samt deltaganden vid informationsmöten med fastighetsägare.

- Kommunen avser att redovisa erfarenheterna av samarbetet med TeliaSonera i såväl nationella som internationella sammanhang.

Båda parter

- Vardera parten skall bära sina egna kostnader med anledning av denna avsiktsförklaring, såvida annat inte skriftligen avtalats och ingendera Parten skall ha rätt att binda den andra parten eller åta sig kostnader för den andra partens räkning utöver vad som uttryckligen angivits i denna avsiktsförklaring.

Det kan noteras avsiktsförklaringen inte innebär några bindande åtaganden från TeliaSoneras sida då de mest väsentliga punkterna för TeliaSonera uttryckligen nämns som just "avsikter" och priser är "indikativa". Vad gäller kommunens åtaganden är dessa däremot uttryckta i klartext, och kan komma att betraktas som juridiskt bindande. Dessa åtaganden kan bland annat innebära att konkurrensen på marknaden för elektronisk kommunikation sätts ur spel och att kommunen åtar sig betydande merkostnader i samband med grävarbeten och asfaltering.

Avsiktsförklaringen och åtagandena däri har inte någon tidsgräns.

6. Problemområden

A-focus uppfattning är att Nacka kommun är och har varit positivt inställda och tillmötesgående till alla aktörer som vill anlägga fiber i kommunen. De ser positivt på att någon vill göra investeringen till nytta för kommunens invånare eller företag och vill därför göra vad de kan för att underlätta etableringar av fiberinfrastruktur.

Investeringarna i fiber har dock varit låga i kommunen som helhet. Det är därför fullt naturligt att kommunen känner ett tilltagande behov av att stimulera fiberutbyggnaden och därför är positivt inställda till TeliaSoneras utbyggnadsplaner. Även enligt A-focus uppfattning är det viktigt att TeliaSoneras investeringar i fiber stimuleras och underlättas av kommunen, men det kan och bör göras på sätt som inte snedvrider konkurrensen, hämmar investeringar från andra operatörer och i förlängningen riskerar att monopolisera marknaden.

De problem som A-focus har identifierat rörande fiberutbyggnaden i Nacka kommun i allmänhet, och den föreslagna avsiktsförklaringen med TeliaSonera i synnerhet, relaterar till att TeliaSonera får mer gynnsamma villkor än andra operatörer vid etablering av fibernätinfrastruktur.

Följande huvudproblem har identifierats:

1. TeliaSonera saknar markavtal med Nacka kommun och betalar inga avgifter.
2. Kommunstyrelsen skall tillse att det inte i kommunens regi anläggs parallell infrastruktur på avtalade områden, än sådant som avser kommunens förvaltningsnät.
3. TeliaSonera skall erbjudas att samförlägga, utan extra kostnad.
4. Nacka kommun stöttar TeliaSoneras marknadsföring.
5. Det är oklart vad som gäller när konsumentens avtal går ut efter 36 månader.

6.1. Avsaknad av markavtal

Med undantag för mindre glesbygdskommuner så finns det som regel markavtal mellan kommunen och de olika teleoperatörer som lägger telekablar på kommunens mark. I markavtalen regleras ett flertal mycket viktiga parametrar som rör nedläggning av fiber och kanalisation på kommunens mark. Markavtalet reglerar bl a vilken årlig ersättning kommunen ska få av operatören. Markavtal kan också reglera eventuell skyldighet att lägga ner tomma kanalisationsrör så att marken inte måste grävas upp igen under överskådlig tid.

Nacka kommun har markavtal med flera olika aktörer som har anlagt telekablar på kommunal mark, bl a med Tele2, Com Hem och Stokab. Dessa aktörer betalar ca 1,53² kr om året per meter kabelschakt på kommunal mark, första året betalas 15³ kr per meter. Det framgår inte i avtalet vad avgiften avser men normalt sett avser den i huvudsak ersättning för att de ingrepp som görs i gata eller trottoar förkortar dess livslängd, samt vissa administrativa kostnader för kommunen. Därför är det också rimligt att kommunen erhåller någon form av ersättning från operatörerna. Olika kommuner har olika höga avgifter.

Enligt uppgift från Lantmäterienheten på Nacka kommun så saknas det markavtal med TeliaSonera och de betalar således ingen avgift alls för de kablar som ligger på kommunal mark. Bakgrunden till detta är att Nacka kommun önskade ingå markavtal med TeliaSonera men då TeliaSonera inte ville betala den ersättning som Nacka kommun begärde blev det helt enkelt inget avtal alls och TeliaSonera betalar således ingen ersättning. Genom olyckliga omständigheter har frågan hamnat mellan stolarna och saken glömts bort under en tid. Förutom att det är ett av många exempel på hur TeliaSonera utnyttjar sin marknadsmakt, vilket i sig torde vara värt för Nacka kommun att reflektera över, är det snedvridande för konkurrensen mellan TeliaSonera och andra teleoperatörer. Lantmäteriverket har dock nu tagit tag i frågan i samband med att kommunens bredbandsinfrastruktur skall kartläggas.

² Indexuppräknat till 2009 års nivå

³ Indexuppräknat till 2009 års nivå

Konsekvenser:

Konsekvensen av att TeliaSonera inte betalar kommunen någon ersättning för de telekablar bolaget har och nyanlägger på kommunal mark är att det snedvrider konkurrensen genom att TeliaSonera får lägre kostnader än de andra operatörerna.

Enligt A-focus uppfattning bör kommunen sträva efter att villkoren för att anlägga fiber skall vara så konkurrensneutrala som möjligt. Därmed inte sagt att TeliaSonera skall betala motsvarande belopp per meter och år som andra operatörer som har betydligt färre meter kabel. Men, det är naturligtvis inte heller rimligt att vissa operatörer betalar en avgift medan andra inte betalar någon alls. Om fibernedläggning i TeliaSoneras regi kräver att gatan grävs upp är åverkan, och påverkan på gatans livslängd, naturligtvis lika stor som när den grävs upp av någon annan operatör. TeliaSonera har dock mycket egen kanalisering att tillgå som de kan använda för att nyanlägga fiber utan att behöva gräva och de har mycket mer kabel än någon annan operatör. Enligt A-focus uppfattning bör dock inte skillnaderna mellan vad olika operatörer betalar per schaktmeter vara mer än ca 30 procent.

Generellt gäller också att ju lägre kostnader som kommunen tar ut genom markavtalen desto mer stimulerar det nyanläggning av fiber och kanalisering. Det är också relativt vanligt förekommande att de kommunala markavtalen innehåller skyldigheter om att lägga ner tomma kanalisationsrör (plast eller PVC-rör) för fiberkablar så att dessa kan nyttjas av andra operatörer i framtiden utan att gatan behöver grävas upp igen.

6.2. Kommunen ska inte etablera parallell infrastruktur

Det är inte ovanligt att kommuner själva anlägger infrastruktur för bredband. Det kan handla om anläggning av fibernät eller endast kanalisering. Nacka kommun har valt att inverka så lite som möjligt på marknaden, och har generellt sett antagit ett marknadsorienterat förhållningssätt till utbyggnad av infrastruktur för elektronisk kommunikation i kommunen. Bland annat har kommunen inga generella restriktioner kring hur många eller vilka aktörer som får anlägga fiber. Kommunen har vidare valt att inte etablera

något stadsnät, med motivering att detta sköts bäst av marknaden. Kommunen anlägger inte heller kanalisation för fiber, möjligtvis med undantag för någon eller några enstaka sträckor. Det innebär att kommunen själv inte är operativt verksam på ett sätt som hämmar investeringar, utan i stort sett är kommunen idag helt öppen för investeringar från alla operatörer.

Avsiktsförklaringen med TeliaSonera innebär stora risker för en utveckling mot minskad konkurrens och i värsta fall en monopolisering av marknaden. I avsiktsförklaringen framgår att:

”Nacka kommun kommer inte lägga annan parallell infrastruktur för bredbandstjänster på avtalade områden, än sådant som avser kommunens förvaltningsnät.”

Det är rimligt att anta att TeliaSoneras avsikt med ovanstående krav är att begränsa konkurrensen i kommunen i syfte att säkerställa att de kan räkna hem sin investering. Ovanstående innebär bland annat att kommunen avsäger sig rätten att i framtiden etablera stadsnät. Att kommunen inte etablerar stadsnät behöver i sig inte vara negativt, utan kan till och med vara eftersträvänsvärt – om övriga aktörer på marknaden bereds goda förutsättningar att etablera sig och konkurrera på lika villkor. Det viktiga är att förutsättningarna för konkurrens uppnås, och att kommunen undviker att skapa situationer där ingen eller låg konkurrens finns. I idealfallet finns flera aktörer som vill anlägga infrastruktur, och som passar på att anlägga kanalisation eller fiber när en sträcka grävs upp. Om så inte är fallet, och om det rör sig om kostsamma och besvärliga sträckor att gräva upp, kan det vara lämpligt för kommunen att överväga att själv anlägga kanalisation för framtida uthyrning eller försäljning. Vad gäller kanalisation finns det rör som är lämpade för senare inblåsning av fiber, vilken kan blåsas in upp till cirka två kilometer innan ny anslutningspunkt behövs. Det innebär att i situationer där konkurrens inte uppstår idag finns ändå goda förutsättningar att etablera konkurrens på sikt.

Att Nacka kommun i avsiktsförklaringen avsäger sig rätten att anlägga parallell infrastruktur för bredbandstjänster, annat än sådant som avser kommunens förvaltningsnät, tolkas av A-focus som att kommunen inte bara avsäger sig rätten att etablera ett stadsnät,

utan även avsäger sig möjligheten att anlägga kanalisation för fiber. Att förbinda sig till något sådant på obestämd framtid vore, enligt A-focus bedömning, högst olyckligt. Bara det faktum att kommunen har möjlighet att anlägga kanalisation för fiber, eller fiber, är i sig av betydelse för att erhålla inslag av konkurrens där denna saknas.

Konsekvenser:

Genom att avsäga sig rätten att anlägga parallell infrastruktur, annat än sådant som avser kommunens förvaltningsnät, riskerar kommunen att cementera strukturer som på sikt kanske inte utvecklas på önskvärt sätt. Om TeliaSonera inte bygger ut i den utsträckning som är planerat, eller om deras erbjudande inte är konkurrenskraftigt vad gäller utbud, pris och kvalitet, bör förutsättningar finnas för kommunen att vidta olika åtgärder för att komma till rätta med problemet. Dessa åtgärder kan se väldigt olika ut, och kan också vara olika framgångsrika beroende på hur de utformas och utvecklas. En möjlig åtgärd är anläggning av kanalisation eller fiber i egen regi, som tillgängliggörs till marknadens samtliga aktörer. Etablering av ett stadsnät, vilket det vanligen handlar om i detta fall, kan under vissa former bidra till att öka konkurrensen på marknaden, men under andra former bidra till att hämma investeringsviljan och sedvrida konkurrensen. En annan möjlig åtgärd är t ex att ingå någon form av joint venture. Internationellt finns exempel på PPP⁴-samarbeten där kommuner och privata operatörer tillsammans etablerar stadsnät som fungerar motvikt mot den före detta monopolistoperatören. Olika utveckling kan kräva olika insatser och olika grad av eget engagemang. Bara möjligheten att kunna företa åtgärder kan dessutom ha konkurrens-liknande effekter. Det är därför önskvärt att kommunen bibehåller olika möjligheter att vidta åtgärder på sikt, om utvecklingen skulle kräva detta.

Det är dock förståeligt, beaktat de enorma investeringar som TeliaSonera avser att göra, att TeliaSonera vill skydda sin investering och minimera det risktagande de faktiskt gör. När man tittar på vissa kommuner, som t ex bedriver stadsnätsverksamhet och är starkt vertikalt integrerade, är TeliaSoneras oro förståelig och befogad. Det är viktigt att förstå att den som tar på sig en investering och ett risktagande, oavsett vem det är, måste ha en rättmätig chans att få en rimlig avkastning. Det innebär att vissa försäkringar, vissa förbindelser, är fullt rimliga. Att en kund förbinder sig till att köpa en tjänst under en

⁴ Public-private partnership

angiven och rimlig tidsperiod är därför inget ovanligt eller anmärkningsvärt. Det är dock viktigt att de olika eftergifterna är rimliga, och att lösningen blir bra för alla parter, även på sikt.

Att Nacka kommun tar på sig en rad åtaganden och eftergifter utan säkerheter från TeliaSonera är, enligt A-focus bedömning, inte att rekommendera. Kommunen har inga garantier kring omfattningen på TeliaSoneras utbyggnad, eller på tjänstebudet och prisnivån i deras erbjudanden. Det är också svårt, om inte omöjligt, för kommunen att förutse hur marknaden och konkurrensen kommer att utvecklas på sikt. Det finns inte heller några garantier för att PTS, om de reglerar fibermarknaden, lyckas att skapa en lösning som fungerar i praktiken. Det är därför mycket vanskligt att acceptera erbjudanden som låser kommunens handlingsfrihet i betydande utsträckning och på obestämd tid.

6.3. TeliaSonera kan samförlägga utan extra kostnad

I avsiktsförklaringen mellan kommunen och TeliaSonera framgår att:

"I de fall kommunen avser att utföra egen grävning eller asfaltering inom de utpekade satsningsområdena skall TeliaSonera erbjudas att etablera en fiberinfrastruktur utan extra kostnad för samförläggning."

Samförläggning innebär att en eller flera aktörer förlägger infrastruktur i samband med ett planerat arbete av en annan aktör. Det kan t ex handla om att anlägga fiber eller kanalisation för fiber i samband med framdragnings av fjärrvärme eller vatten och avlopp. Det kan också handla om att konkurrerande fiberanläggare, som ansöker om gräv-tillstånd för samma sträcka, antingen på eget initiativ eller genom krav från kommunen, samordnar och samförlägger sin infrastruktur.

Nacka kommun samförlägger generellt sett inte kanalisation i samband med sina andra grävarbeten. Däremot samförlägger TeliaSonera relativt ofta, men inte alltid, kanalisation med Nacka Energi. Så har de gjort länge, med undantag för vissa perioder. Det är ingen annan fiberaktör som aktivt samförlägger med Nacka Energi.

Att kanalisation eller fiberinfrastruktur samförläggs i samband med andra grävarbeten är mycket positivt och något som bör eftersträvas i alla sammanhang. Det innebär att de annars generellt mycket höga anläggningskostnaderna för fiber kan reduceras och att det även skapas möjligheter att anlägga fiber till ställen som utan samförläggning skulle ha svårt att på ekonomiska grunder få fiberanslutning.

Samförläggning innebär dock inte att den faktiska merkostnaden är obefintlig för den tillkommande infrastrukturen. Hur omfattande kostnaderna är och hur de fördelas kan se lite olika ut beroende på situation, infrastruktur och vilka parter som anlägger. I många fall delas kostnaderna baserat på någon nyckel som t ex tar hänsyn till storleken och schaktdjupet som krävs för respektive infrastruktur. Det förekommer dock att en part bär större delen av kostnaden. Ett sådant exempel är att vissa kommuner i markavtal har reglerat att ledningsägare skall lägga kanalisation åt kommunen i samband med grävarbeten.

I tjänsteskrivelse KFKS 2009/507-008 uppges att: *"Ett rör upp till 75 mm i diameter kommer i de flesta fall kunna läggas ned utan ytterligare schaktning och det innebär därför ingen merkostnad."* Detta stämmer inte med den information som A-focus har. Enligt information från Nacka Energi uppstår nästan alltid merkostnader för anläggning av kanalisation för fiber vid samförläggning. Infrastrukturerna läggs parallellt och innebär att schaktet behöver göras bredare. När TeliaSonera samförlägger med Nacka Energi idag har de ett avtal som innebär att de betalar 40 procent av kostnaden. TeliaSonera kan lägga ner olika antal rör, vanligen 1-2 grova rör längs sträckorna och sedan s k 50-rör (5 cm i diameter) till varje fastighet. Breddning av schakt för samförläggning av fiber uppskattas i genomsnitt ligga omkring 200-300 kr per meter, och påverkas bland annat av typ av terräng. För specifika fall finns uppgifter om betydligt lägre samförläggningskostnader för villaägare i samband med utbyggnad av vatten och avlopp, men inte heller i dessa fall har samförläggningen varit kostnadsfri.

Konsekvenser:

Två allvarliga effekter uppstår om TeliaSonera får samförlägga utan extra kostnad.

1. Om TeliaSonera bereds denna möjlighet exklusivt, dvs utan att övriga aktörer får samma möjlighet, kommer detta innebära snedvridning av konkurrensen på marknaden till TeliaSoneras fördel.
2. Eftersom samförläggning oftast förefaller leda till en merkostnad för de kommunala enheterna/bolagen som gräver, subventionerar kommunen de facto TeliaSoneras anläggning av fiber på de ställen där samförläggning sker gratis.

Enligt tjänsteskrivelse KFKS 2009/507-008 antas att det i de flesta fall är möjligt att samförlägga ett rör om 75 mm i diameter utan att detta innebär en merkostnad för kommunen. Om sådan "fribiljett" finns, och TeliaSonera ensamt ges denna möjlighet, bidrar kommunen till att avsevärt snedvrider konkurrensen. Det innebär att TeliaSonera på vissa sträckor inte kommer att ha några anläggningskostnader alls. Om inte samma möjlighet ges till andra aktörer – och dessutom från start – kommer konkurrensförutsättningarna för övriga att vara avsevärt sämre. Om TeliaSonera slipper avgifter för samförläggning är det sannolikt att de vill samförlägga vid varje tillfälle som ges. Andra aktörer måste överväga lönsamheten i detta. De måste antingen betala samförläggningsavgifter i samband med uppgrävning eller, om de avstår och sedan ångrar sig, bära hela kostnaden själva. Kommunen kommer inte, enligt A-focus tolkning av avsiktsförklaringen, att kunna lägga ner kanalisation för fiber, som andra aktörer i framtiden kan hyra eller köpa. Konsekvensen av detta blir att TeliaSonera får en fördel som snedvrider konkurrensen och riskerar att återmonopolisera marknaden.

Eftersom samförläggning innebär att schakt vanligtvis behöver breddas och att en merkostnad uppstår för den tillkommande infrastrukturen, innebär avsiktsförklaringen att Nacka kommun kommer att subventionera TeliaSoneras infrastrukturanläggning där denna samförläggs med kommunala ledningsanläggningar. Att en kommun är villig att subventionera fiberinfrastrukturanläggning är i sig inte ett problem, så länge detta sker på lika villkor och finns tillgängligt för alla. Problemet med avsiktsförklaringen är att subventionen ges till en aktör utan att samtidigt ge andra aktörer samma subvention.

6.4. Nacka kommun stöttar TeliaSoneras marknadsföring

I avsiktsförklaringen åtar sig kommunen att på olika sätt bistå TeliaSonera i deras marknadsföring. Detta förbinder sig kommunen att göra i två väsentliga sammanhang, enligt nedanstående punkter.

- *"Kommunens roll är att samordna insatser som kommer att göras av kommunen och lokala aktörer. Detta kan exempelvis röra sig om att marknadsföra Nacka kommun som en attraktiv kommun att bo och etablera sig i, att medverka vid planeringen av utbyggnad av bredbandsnät samt delta vid informationsmöten med fastighetsägare".*
- *"Kommunen avser vidare att vid möten och arbeten i så väl nationella som internationella sammanhang redovisa erfarenheterna av samarbetet med Telia som ett exempel där privat och offentlig sektor möts"*

Ovanstående punkter innebär att Nacka kommun tar del i TeliaSoneras marknadsföring både inom kommunen och utanför kommunen.

Avseende den första punkten innebär denna sannolikt att kommunen bland annat kommer att sända representanter till informationsmöten och att i det marknadsföringsmaterial som TeliaSonera sänder ut till hushållen kommer kommunens namn och eventuellt logotyp att figurera. Även om kommunen i praktisk mening håller en ganska lågmäld position – kommer deras inblandning att ge TeliaSonera en viss legitimitet. Syftet från TeliaSoneras sida kan antas vara att använda kommunens namn och förtroende bland invånarna för att få ökad legitimitet för sitt erbjudande. Med andra ord att vinna invånarnas tilltro – om kommunen medverkar i detta så måste detta vara något bra.

Det är inte sannolikt att Nacka kommun kommer att ha möjlighet att göra motsvarande för samtliga operatörer på marknaden, vilket innebär att dessa har sämre förutsättningar att konkurrera om slutkunden i Nacka.

Vad gäller den andra punkten, innebär denna att kommunen åtar sig att sprida erfarenheterna från samarbetet med TeliaSonera i andra sammanhang. Det mest uppenbara är att Nacka kommun används i marknadsföringen gentemot andra

kommuner och län. TeliaSonera initierade ett snarlikt koncept i Grythyttan i Örebro län år 2007 som nu håller på att rullas ut i vissa delar av länet, och nu har Nacka kommun erbjudits en liknande lösning. Det kan dock konstateras att TeliaSonera ställer mer långtgående krav på sin motpart i avsiktsförklaringen med Nacka kommun än i den som skrevs med Örebro län. Gemensamt för dessa lösningar är att de erbjuds i sammanhang där kommuner antingen redan tidigare (i fallet Örebro kommun) eller framgent (enligt föreslagen avsiktsförklaring) fattar beslut som hämmar, eller riskerar att hämma, konkurrensen. Denna utveckling riskerar att bidra till en återmonopolisering av marknaden, något som A-focus har svårt att se skulle vara önskvärt.

Konsekvenser:

Genom att själv medverka i olika sammanhang och indirekt tillåta TeliaSonera att marknadsföra sig med Nacka kommun, tar kommunen i praktiken parti för TeliaSonera och deras erbjudande. Då kommun knappast kan göra motsvarande för alla aktörer bidrar kommunen till att snedvrیدا konkurrensen på marknaden.

Det kan vara lätt att tro att kommunens samarbete med TeliaSonera huvudsakligen kretsar kring att bygga ut och marknadsföra fiber, en utbyggnad som är att betrakta som positiv för Nackas invånare. Det är dock viktigt att förstå att en sådan här kampanj inte enbart går ut på att stötta TeliaSonera i att uppgradera sina befintliga kunder till fiber, utan kampanjen från TeliaSoneras sida går även ut på att ta kunder som idag t ex är ADSL-kunder hos någon annan operatör och få dem att byta till TeliaSonera. Med andra ord är det inte bara en fråga om att marknadsföra ett teknikskifte, utan även om att välja sida och marknadsföra TeliaSonera vis à vis deras konkurrenter. Detta är möjligtvis inte kommunens avsikt men det blir likväl en konsekvens av deras stöd till TeliaSonera.

Samma resonemang gäller även kommunens redovisning av samarbetet med TeliaSonera i andra sammanhang, t ex gentemot andra län och kommuner. A-focus bedömer det sannolikt att det i praktiken handlar om att bidra i marknadsföringen av ett fiber-etableringskoncept som i flera avseenden inte är konkurrensneutralt. Att Nacka kommun förbinder sig till något sådant är enligt A-focus olämpligt. Därmed inte att säga att kommunen inte kan göra selektivt insatser på ad hoc basis, där kommunen själv kan

beakta lämpligheten, budskapet och effekterna. Sådana insatser kan göras för vilken operatör som helst, men bör väljas med omsorg.

6.5. Vad händer efter bindningstidens slut

För att TeliaSonera skall fiberansluta hushållet krävs att konsumenten betalar en anslutningsavgift på 7000 - 9000 kr samt tecknar sig för triple play under 36 månader. Med tanke på att kostnaden för att fiberansluta en villa är ca 25 till 35 tusen kronor är det inte orimligt att det finns en relativt lång bindningstid. Genom det upplägg som föreslås i utkastet till avsiktsförklaring mellan Nacka kommun och TeliaSonera är det i praktiken bara TeliaSonera som kommer att ha fiber till hushållen i de föreslagna områdena och dessa konsumenter kommer således inte ha något alternativ till TeliaSonera om de önskar fiber till bostaden. De hushåll som har utnyttjat den nuvarande konkurrensen som reglerats fram av PTS på TeliaSoneras kopparkabel och valt någon annan operatör för telefoni och/eller bredband är nu således tvingad att byta tillbaka till TeliaSonera för att kunna få fiberanslutning till bostaden.

Att ansluta ett hushåll med triple play innebär att de blir kunder på fast telefoni, television och bredband, samt eventuellt även på tillhörande tjänster som e-post, betal-TV och video on demand tjänster. Det är förståeligt att TeliaSonera vill att kunderna skall teckna sig för detta då en teleoperatörs intäkt på en triple play-kund är betydligt högre än för en genomsnittlig kund och churn är betydligt lägre, dvs det är betydligt färre av triple play-kunderna som byter till en annan operatör. Orsaken till det är att inlåsningseffekten för triple play-kunder är hög. Värt att notera är att TeliaSonera nu också erbjuder quadruple play vilket innebär att även mobiltelefoni inkluderas i paketet och på så vis berörs även denna marknad.

Vidare kan utkastet till avsiktsförklaring ge intrycket av att Skanova och TeliaSonera är två olika företag och att Skanova efter avtalstidens slut äger fibern och kan hyra ut den till vem de vill. Det är inte korrekt. Skanova och TeliaSonera är inte två olika bolag. Det börsnoterade aktiebolaget TeliaSonera äger alla tillgångar i bolaget. TeliaSonera/Skanova har dock i olika sammanhang velat ge intryck av att Skanova är ett fristående bolag, att TeliaSonera är bara en av många av Skanovas kunder och att de gärna hyr ut fiber till

andra operatörer. Men, de konkurrerande operatörerna vittnar om att verkligheten ofta är en helt annan. Det förefaller också hos många föreligga en missuppfattning om att TeliaSonera är reglerade på fiber och har skyldighet att hyra ut fibern till andra operatörer, så är inte fallet. TeliaSonera är för närvarande inte reglerade av PTS på fiber men det finns ett förslag om sådan reglering som kan innebära att TeliaSonera blir skyldiga att hyra ut kapacitet till andra operatörer.

Konsekvenser:

Under perioden på 36 månader är den aktuella kunden helt upplåst till TeliaSonera och det finns i princip inga affärsmöjligheter för andra operatörer under denna tid. Att kunderna låses upp på triple play i 36 månader har i sig negativ inverkan på konkurrensen. De flesta av de kunder som kommer att beröras är idag kunder till de andra operatörerna och TeliaSonera kommer således att, högst väsentligt, öka sin marknadsandel i de berörda delarna av kommunen. Frågan är vad som händer efter 36 månader då bindningstiden går ut? Innan de 36 månaderna har gått ut kommer sannolikt TeliaSonera att erbjuda kunderna att förlänga bindningstiden mot att de får viss rabatt eller något annat som kan attrahera. En del kunder kommer förlänga bindningstiden men inte alla. De kunder som inte förlänger bindningstiden är återigen (efter 3 år) potentiella kunder hos andra operatörer. Men, de kan sannolikt endast nås med TeliaSoneras fiber då det är mindre sannolikt att det finns någon kopparledning som fortfarande är i drift till de aktuella kunderna.

TeliaSonera som investerar i fibern bör ha all rätt till en rimlig avkastning annars saknar de incitament att investera i Sverige. En något kortare bindningstid än 36 månader vore att föredra eller åtminstone att det finns ett alternativ för de hushåll som vill betala en högre installationsavgift och ha en kortare bindningstid. Vidare bör kommunen försäkra sig om att de konsumenter som väljer TeliaSoneras fibererbjudande inte på något sätt är inlåsta efter avtalstidens utgång. En annan relevant fråga är om den kanalisation som anläggs på villaägarens tomt bara kommer få användas för fiber från TeliaSonera?

7. Slutsatser

Det råder knappast någon tvekan om att det råder stora behov av fibernätinfrastruktur och att kommuner i allmänhet har en central roll med makt att påverka marknaden. Vissa kommuner har valt att välkomna alla investeringar och underlätta för alla operatörer som önskar anlägga fibernät, andra har antagit en mer restriktiv eller selektiv ansats. Nacka kommun har inget eget stadsnät och utbyggnaden av fiber har varit begränsad. Vad gäller fiberutbyggnaden är situationen på intet sätt akut, åtminstone inte i villaområden, men för eller senare måste även de fibreras. Nacka kommun har erbjudits av TeliaSonera att fiber byggs ut i ett antal namngivna områden, till att börja med, mot att TeliaSonera erhåller vissa fördelar. Investeringen att anlägga fiber till samtliga hushåll och företag i Nacka är av den omfattning att den är svår för en kommun av Nackas storlek att matcha med ett eget stadsnät. Det är heller inte sannolikt att någon annan operatör kan investera motsvarande belopp i Nacka. Den investeringen som TeliaSonera erbjuder bör därför rimligtvis välkomnas och underlättas - och det bör även andra operatörers investeringar. Det är dock viktigt att det görs på ett sätt som inte hämmar eller snedvrider konkurrensen genom att låsa in kunderna och/eller ge TeliaSonera bättre villkor än andra operatörer. I annat fall är det första steget till en återmonopolisering av marknaden.

Följande områden är de mest relevanta för att stimulera investeringar i Nacka kommun och inte skapa snedvridningar som på sikt missgynnar både andra operatörer och konsumenterna.

Konkurrensneutralitet: I Nacka kommun råder konkurrens om slutkunderna genom att andra operatörer kan erbjuda både telefoni och bredbandstjänster via TeliaSoneras koppelkablar som är reglerade av PTS. TeliaSoneras konkurrenter har betydande marknadsandelar. Nacka kommun bör vara vaksam på att de i samband med övergång till fibernätinfrastruktur inte medverkar till att skapa en situation som snedvrider konkurrensen till TeliaSoneras fördel och därigenom minskar den faktiska konkurrensen om slutkunderna. Alla operatörer bör ha likvärdiga villkor vid nedläggning av fiberkablar och kanalisering. Det är snedvridande att TeliaSonera inte

betalar något för nedläggning av fiberkablar i samband med att kommunen gräver om andra operatörer har att betala samförläggningsavgift som kan vara flera hundra konor per meter. Det är snedvridande att alla operatörer utom TeliaSonera dessutom betalar 1,53 kr/meter (15 kr/meter första året) för att ha sina kablar på kommunens mark och att TeliaSonera inte betalar något alls.

Nacka kommun bör ta tillfället att teckna ett icke konkurrensnedvridande markavtal med TeliaSonera som reglerar ersättningen till kommunen. Avtalet bör innehålla en skyldighet för TeliaSonera att samråda, och vid önskemål samförlägga, med andra operatörer som också har markavtal i Nacka. Efter vägar som innebär stor olägenhet (t ex på trafiken) för kommunen om annan operatör skulle vilja gräva upp igen bör kommunen i markavtalet säkra rätten att, till rimlig samförläggningskostnad, lägga ner tomrör för framtida bruk. Viktigast är dock att alla operatörer som önskar samförlägga, när kommunen utför egen grävning eller asfaltering, ges samma villkor, dvs betalar samma samförläggningspris per meter för likvärdiga kanalisationsrör. Ju lägre det priset är, desto bättre för investeringsviljan.

Konsumentinläsning: I syfte att säkra avkastningen på investeringen i fibernät kräver TeliaSonera att den konsument som ansluter sig till nätet binder sig för triple play i 36 månader. Vad som händer därefter är oklart. Vilka möjligheter att byta operatör kommer konsumenterna i praktiken att ha efter avtalstidens slut? Kommer den konsument som efter avtalstidens slut vilja välja telefoni, bredband eller TV från Telenor, Tele2 eller annan operatör ha möjlighet att göra det?

Enligt A-focus uppfattning bör Nacka kommun försäkra sig om att konsumenterna valfrihet efter 36 månader inte är sämre än de är idag när tjänsterna erbjuds över koppelkabel. Det är förvisso upp till PTS att hantera marknadsregleringen men kommunen bör åtminstone försäkra sig om att TeliaSonera inte har några konkurrensnämmande villkor i slutkundsavtalet med konsumenten.

Stadsnät: Etablerandet av ett stadsnät, annat än för internt bruk, i kommunal regi kan vara både riskfylld ekonomisk satsning och snedvridd konkurrensen, i synnerhet om det görs i samarbete med det kommunalt ägda bostadsbolaget och konkurrerar med

operatörerna på marknaden. Ett stadsnät som agerar på nivåerna svart fiber och kanalisation är dock en tillgång för operatörerna och kan vara en motvikt till TeliaSonera när de inte vill hyra ut svart fiber eller har alltför höga priser på den tjänsten. Bara det faktum att kommunen kan etablera ett stadsnät, på egen hand eller i samarbete med andra, kan utverka ett visst konkurrenstryck på TeliaSonera som gynnar både marknaden i stort och i konsumenterna. I vissa länder, t ex Frankrike, finns exempel på PPP⁵-samarbeten mellan kommuner och privata operatörer att etablera stadsnät, som konkurrerar med den före detta monopolistoperatören.

Vad A-focus förstår skulle avsiktsförklaringen med TeliaSonera innebära att Nacka kommun avsäger sig möjligheten att förlägga annan parallell infrastruktur för bredbandstjänster - på obestämd framtid. Enligt A-focus uppfattning vore detta oklokt av Nacka kommun och under alla omständigheter bör en sådan eftergift tidsbegränsas till förslagsvis 3 år, inte gälla tom kanalisation, och endast gälla de områden där TeliaSonera faktiskt bygger.

⁵ Public-private partnership

Bilaga 1:

Kontaktade företag och organisationer.

- Nacka kommun
- Nacka Energi
- Lantmäteriverket Nacka
- Folkpartiet
- Telenor
- Com Hem
- Tele2
- TDC
- AllTele
- DGC